

ANAR PEL MÓN, TORNAR A CASA

ENRIC BALAGUER

Un bon dia decidim agafar la motxilla i anar pel món buscant algun paisatge que ens meravella. Un lloc on sentir alguna mena de força especial, perquè el cosmos es manifesta de manera molt diferent en uns llocs i en uns altres, i canvia segons els moments del dia o de l'any, però sempre té expressions significatives, úniques, punyents. Per això, en llegir que un escriptor nòmada com és Paul Bowles s'havia passat la vida buscant zones de la superfície terrestre convençut que trobaria un lloc màgic que, poc o molt, li proporcionaria la saviesa i l'èxtasi, m'hi vaig sentir identificat.

Si faig un recompte ràpid dels espais predilectes no sabria dir ben bé si tenen alguna cosa en comú. Però en les seues parts més essencials potser es caracteritzen per suposar tot un repte per a l'home. El paisatge suís, amb aquelles grandíssimes muntanyes amb parets que semblen tallades amb ganivet, i d'un verd exultant, amb cases de pedra i fusta poblades de geranis... i tot abocat a estanys o llacs. Com en alguns altres llocs, en les muntanyes suïsses la natura és un repte. I les ciutats tenen un aire cultivat per una història de sacrificis i, paradoxalment, per l'acumulació d'excedents. I potser perquè és també un repte, m'ha atret, sempre, el paisatge del desert i he anat pel Marroc, per Tunísia, per Egipte i per Síria al seu encontre, aclaparat per aquella sensació especial d'absolut, d'infinit que descriu tan bé Théodore Monod en alguns dels seus llibres. Però sobre el desert han escrit molts, moltíssims escriptors, i jo tinc una bona antologia d'experiències que traspuen arena fitant un horitzó de miratge, com ara la de Pierre Nouilhan: «El desert és un espai on viatja l'esperit», o aquesta altra d'André Gide: «L'allargat buit del desert ensenya l'amor pel detall». I és que cada lloc ens mostra –ens ensenya– alguna cosa. I en tant que ens la fa visible, sembla revelar-la, per això el sentit d'epifania que sovint associem al paisatge.

També he sentit de manera intensa les muntanyes i els fiords noruecs, d'una blancor cadavèrica i amb una aigua que brama com un animal amenaçant. He recorregut indrets de la Ibèria interior, de Castella o de Lleó de

cels altíssims, travessant pobles amb esglésies de magnituds tan desproporcionades que semblen catedrals o vaixells ancorats a la terra. Recorde l'eixida de sol en un poble del Bierzo, des d'una *palloza*, que pareixia tot un himne al cosmos; o el recorregut al·lucinant per les Médulas lleoneses, un paisatge surrealista, i he caminat, quilòmetres i quilòmetres, motxilla a l'esquena, pel congost de Caïm, als Pics d'Europa, amb una sensació de xerpa de l'Himàlaia. He travessat el Pirineu, d'una punta a l'altra –ço és des del País Basc a Catalunya– i em fascinen els volums paquidèrmics de les muntanyes amb perfils desafiants, la caiguda a plom d'algunes parets, la neu als cims, l'aigua èbria dels barrancs...

No pararia d'enumerar meravelles, de recordar viatges que m'han semblat que marcaven un punt i a part en la meua vida. Perquè els paisatges descoberts són fruit del viatge. I tot viatge és una mobilització de neurones. Ho deia Palau i Fabre, en moure'ns físicament, també ho fem psíquicament. El fet cert és que en abandonar els llocs de costum, les neurones s'alteren. La rutina les té anestesiades i llavors comencen a activar-se i dansen i ballen, celebren la

novetat. I potser van a l'encaç d'allò que se'n diu «l'esperit del lloc».

Però arriba el moment que el viatge s'acaba i un torna a casa. I aquesta tornada sovint és un moment reconfortant. Uf! Quin plaer arribar-hi. Llavors es produeix un efecte especial: veiem el que ens voreja sota els efectes de la novetat viatgera. Redescobrim el nostre entorn. Valorem allò que tenim i que el costum ens havia fet opac. El paisatge és –més lleig o més bonic– el nostre. I té una força especial indescriptible, potser perquè és el paisatge de la nostra infantesa. Al capdavall, descobrim que viure vol dir sentir-se d'un lloc, ocupar un paisatge, percebre que un en forma part –encara que siga de manera temporal. El meu es correspon amb els cavallons muntanyosos de la vall de Guadalest.

**«NO PARARIA
DE RECORDAR VIATGES
QUE M'HAN SEMBLAT
QUE MARCAVEN UN PUNT
I A PART EN LA MEUA VIDA.
PERQUÈ ELS PAISATGES
DESCOBERTS SÓN FRUIT
DEL VIATGE. I TOT VIATGE
ÉS UNA MOBILITZACIÓ
DE NEURONES»**

Enric Balaguer. Escriptor i assagista. El seu darrer llibre, *La casa que vull* (2009), ha estat guardonat amb el Premi de la Crítica dels Escriptors Valencians d'assaig 2010.

Toni Ferrer. *Des d'un bell mig de la serra*, 2010. Acrílic sobre llenç, 50 x 60 cm.